

שילה וירושלים.

פרשת נאה - וצ"ל - א"ל - ק"ל

ובזה יש לפרש הלשון מנוחה ונחלה. היינו דבשמירת ברית המעורר מביא מנוחה לאדם מכחות חיצוניים, ומענין שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר וצלה"ה בענין נר של שבת שאמרו ז"ל (שבת כ"ג:) משום שלום בית, היינו דבכל ימות השבוע יש קטטה בביתו של אדם זה הגוף דכחות החומר מושכים למטה וכחות הנפש למעלה, ובשבת אפילו ע"ה אימת שבת עליו (ירושלמי דמאי רפ"ד) מפני הארת קדושת שבת שנרמות בנר של שבת כענין שכתוב (תהלים קי"ט ק"ה) נר לרגלי דברייך, וע"כ אין החומר מושך כ"כ למטה ונסתלקה הקטטה, וזהו שלום ביתו, עכ"ד. ויש לומר שמאוי טעמא נמי נקרא שבת יום מנוחה, ובאשר יודע שמוסף שבת הוא יוסף ע"כ שניהם נקראים מנוחה, וע"כ בשילה אוכלין בכל הרואה שהוא מנוחה:

אך ירושלים נקראת נחלה, והיינו שירושלים היא בבחינת לב כנ"ל דיבור בתורה ובשירות ותשבחות, ובדאי בלתי שמירת הברית אי אפשר, אלא שזה נוסף על שמירת הברית, והוא נוסף על מנוחה במה שירושלים היא לעולם. האומנם כי שלימות מעלת ירושלים תהי' לעת"ל ואז כתיב (זכרי' ב' ט') ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש סביב, מ"מ ההתחלה היתה בימי דוד, ואין לה הפסק אלא רחבה ונסבה למעלה, אכ"ר ב"ב:

והנה בחורבן כתיב (איכה ב' ט') טבעו בארץ שערי, שערי, תרתי משמע, הם שני השערים. לעומת שבאדם שני פתחים פתח המוח ופתח הלב, כן שני השערים שער ציון ושער ירושלים, ונראה שלעומת זה יהיו שני המשיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, זה יחזיר ויבנה את שער ציון, וזה יחזיר ויבנה את שער ירושלים, אכ"ר ב"ב:

שילה בחלקו של יוסף שומר הברית מתיחסת לראש והיא נגד ברית המעורר, וע"כ במעט פגם של חטא בני עלי, שאמרו ז"ל (יומא ט') שהיו משהין את קיניהן, שמעלה עליהם הכתוב כאילו שכבון, נחרבה שילה. וירושלים נקראת (מ"א י"ב ט"ז) ביתך דוד שריוה להקב"ה בשירות ותשבחות (ברכות ז') ובתנדב"א רבה (פ"ג) שהשי"ת כרת עמו ברית שיהי' בקי בתורה, וע"ז כתיב (ש"ב כ"ג ה') ערוכה בכל ושמורה, ומוה דרשו שהלימוד יהי' בפה, שהוא שלימות כח הדיבור מתיחס ללב, והוא נגד ברית הלשון, וע"כ אמרו ז"ל (שבת נ"ז:) אלמלא קיבל דוד לשון הרע לא נתחלקה מלכות בית דוד ולא הי' נחרב הבית, ובדאי שהכל מודים שלא הי' חטא לשון הרע ממש שהרי דברים ניכרים חזו ב', אלא לפי גודל מעלתו של דוד שלימות ברית הלשון הי' גם זה נחשב לחטא, ומוה נמשך אכ"כ פגם הדיבור ממש, ובמדרש (ריש פתיחתא דאיכה) צהלי קולך בת גלים, אמר ישע"י לישראל עד שאתם אומרים שירים ומזמורים לפני ע"ז צהלי קולך בדברי תורה צהלי קולך בבתי כנסיות, וכן אמרו ז"ל (יומא ט') מגורי אל חרב הי' עמי, אלו בני אדם שאוכלין ושותין זה עם זה ודוקרין וא"ז בחרבות שבלשונם:

וממוצא הדברים ששילה וירושלים הן לעומת שני האותות שבאדם, ואף שחרבה שילה, כבר אמרנו שציון היא במקום שילה וציון בגימטריא יוסף, ובתנחומא (סוף פ' ויגש) שכל מה שאירע ליוסף אירע לציון, א"כ כמו ששני האותות תמידים באדם כן בארץ ישראל שילה או ציון וירושלים:

כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, ואמרו ז"ל (זבחים קי"ט.) אל המנוחה זו שילה, נחלה זו ירושלים. יש לפרש ענין שילה וירושלים עפ"י מה דאיתא בזה"ק (בהקדמה לתקונים ב') שכל אדם צריך שיהי' בו שני אותות אות ברית מילה ואת תפילין, ובשבת במקום אות תפילין אות שבת, וכבר פירשנו שאות ברית מילה מתיחס למוח שהרי זה אות ברית השמירה למוח שהורע נמשך ממוח, ואין קישוי אלא לדעת (יבמות נ"ג.), ואת תפילין מתיחס ללב כאמרו ז"ל (מנחות ל"ז) צריך שתהא שימה כנגד הלב, וכן אות שבת הכוונה על שבת דליליא נוקבא אות היא לעולם כדאיתא בתקה"ז (ב'), והוא שמור מדת ליליא ושמירה היא בלב כברש"י (י"ב כ"ח) כמ"ש במשלי (כ"ב י"ח) כי נעים כי תשמרם בבטנך, ושני האותות מעידים על האדם שהוא עבד ה', כאמרם ז"ל (ירושלמי ברכות פ"א ה"ח), על הפסוק תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה, אם אתה נותן לבך ועיניך לי אנא ידע שאת שלי, ואם לאו אין אתה שלי. עיניך מתיחס למוח כמו הסנהדרין שהם המוח והשכל של ישראל נקראים עיני העדה, וכתיב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ואמרו ז"ל (ברכות י"ב:) זו מינות שהיא במוח ושכל, ולבך כמשמעו דהיינו תשוקת הלב, והנה אמרו ז"ל לישנא קולמוסא דליבא, והיינו דלכל מה שהאדם משתוקק זה רגיל על לשונו, והנה באדם שני פתחים, פתח המוח הוא אבר המילה ופתח הלב היא הלשון, ושני האותות הם ברית המעורר וברית הלשון שהם מכוונין, שהן שמירה לשני הפתחים:

והנה במדרש (קה"ר פ"א) דכמו שיש ראש לאדם כך יש ראש לארץ, וכן לב וכל האברים, וע"כ כמו שאדם נצרך לשני האותות, כן היא ארץ ישראל, והן שילה וירושלים.